Algemene beschouwingen Programmabegroting 2027

Waar besteden we ons geld aan — en wat zegt dat over wat wij als gemeente belangrijk vinden? Dat is de vraag die bij deze begroting voorligt.

Voor onze fractie is het antwoord helder: wij willen gelijke kansen en een eerlijke gemeente waarin iedereen mee kan doen, nu én in de toekomst. Een gemeente waarin inwoners die een duwtje in de rug, of meer, nodig hebben altijd op de gemeente kunnen rekenen. Niet iedereen heeft dezelfde kansen of kan problemen even makkelijk zelf oplossen. Dat kan komen door geldproblemen, gezondheid of de omstandigheden waarin iemand opgroeit. De gemeente heeft een verantwoordelijkheid tegenover deze inwoners.

Daarom hebben wij tijdens de oordeelsvormende vergaderingen aandacht gevraagd voor de aanpak van energiearmoede, de jongeren binnen de ISK met een trauma en de uitvoering van ons duurzaamheidsbeleid.

Bij de aanpak van energiearmoede gaat het om inwoners met een laag inkomen die hun woning willen isoleren om hun energielasten structureel te verlagen, maar die deze investering niet zelf kunnen voorschieten. Juist voor deze inwoners vinden wij het belangrijk dat de gemeente ondersteuning blijft bieden. Wij willen daarom dat het college zich ervoor inzet dat deze groep ook in 2027 geholpen kan worden. Hiervoor dienen wij een motie in.

Ook vinden wij dat er geld beschikbaar moet komen voor hulp aan jongeren op de ISK die door oorlog of vlucht een of meer trauma's hebben opgelopen. Zij hebben hiervoor deskundige hulp van GGNet nodig. Door deze hulp laagdrempelig in groepsvorm te bieden, kan worden voorkomen dat later zwaardere en duurdere individuele hulp nodig is. Deze jongeren zijn waardevol. Zij zijn ook inwoners van onze gemeente en kunnen in de toekomst een bijdrage leveren aan onze gemeente. Daarom moeten wij hen nu goed op weg helpen. Die ondersteuning is een investering in hun toekomst én die van onze gemeente.

Als het gaat om duurzaamheid hebben we als raad doelstellingen vastgesteld en vragen we ook van inwoners dat zij daarmee aan de slag gaan. Dan moeten we ervoor zorgen dat zij ergens terechtkunnen voor informatie en ondersteuning. Het Energieloket speelt daarin een belangrijke rol. Ambities vaststellen heeft weinig zin als vervolgens de middelen ontbreken om er uitvoering aan te geven.

Daarnaast kijken wij verder dan vandaag. De keuzes die wij nu maken, hebben gevolgen voor de wereld waarin onze kinderen en jongeren straks leven. Daarom zijn maatregelen tegen klimaatverandering en voor herstel en behoud van de natuur voor ons noodzakelijk, ook als die ingrijpend zijn. Tegelijkertijd hebben we oog voor de gevolgen die deze veranderingen ook voor individuele agrarische ondernemers kunnen hebben. Wij vragen het college te onderzoeken hoe zij ondersteund kunnen worden bij het maken van weloverwogen keuzes voor een toekomstbestendige richting van hun bedrijf. Dat kan, zoals eerder met Platteland Aalten in Beweging, door middel van persoonlijke gesprekken, coaching en begeleiding.

Voor al deze onderwerpen moet volgens ons ook in 2027 geld beschikbaar zijn. Wij vragen het college om te onderzoeken of hiervoor alsnog middelen vrijgemaakt kunnen worden.

Hierbij beseffen wij dat onze gemeente ook andere uitdagingen heeft.

Er moeten woningen worden gebouwd. Voor wie denkt dat we in onze gemeente geen daklоosheid hebben: ook op de bank slapen bij vrienden of kennissen is een vorm van daklоosheid. Dat geldt ook voor noodgedwongen in een onveilige situatie blijven omdat er nergens anders een plek is. En ja, ook de jongeren die op zichzelf willen gaan wonen, moeten sneller een betaalbare huurwoning kunnen vinden dan nu het geval is. Daarom gaat woningbouw voor ons niet alleen over aantallen woningen, maar juist ook over voldoende betaalbare huurwoningen en tijdelijke woonvormen voor mensen die snel een plek nodig hebben. We bouwen geen woningen, maar een gemeenschap waar mensen met elkaar leven.

Daarnaast wordt op dit moment de nieuwbouw van Schaersvoorde onderzocht. Duidelijk is dat het gebouw niet meer voldoet aan de eisen van de tijd. Ook heeft de raad het college gevraagd door te gaan met de ontwikkeling van de Slingeplas en ’t Brook. Als het even kan, wil de raad ook nog een nieuw of gerenoveerd zwembad. Al deze onderwerpen vindt onze fractie ook belangrijk. Wij staan voor een eerlijke samenleving waarin iedereen, jong en oud, rijk en arm, een goed leven en een toekomst in onze gemeente heeft.

Maar aan al die ambities hangt een prijskaartje en we weten wat er vanaf 2028 financieel op ons afkomt. We zullen keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Wij vinden het goed en belangrijk dat volgend jaar bestaand en nieuw beleid in samenhang wordt bekeken.

Dat betekent niet alleen kritisch kijken naar uitgaven, maar ook zoeken naar mogelijkheden om onze inkomsten te verhogen. Hierbij geldt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.

Maar we moeten ook eerlijk zijn: we weten al een aantal jaren dat we moeten ombuigen. Al in 2024 werd gesproken over een ombuigingstraject. Het ravijnjaar was toen nog 2026. Dat ravijnjaar is doorgeschoven, maar daarmee verdween de noodzaak om keuzes te maken natuurlijk niet. We hadden eerder keuzes kunnen maken en misschien hadden we dat ook moeten doen.

Juist daarom vinden wij het belangrijk dat de gevolgen van de keuzes die we nu moeten maken, niet als eerste terechtkomen bij inwoners die ze het moeilijkst zelf kunnen opvangen. Daarom hebben wij grote moeite met deze zogenoemde ‘beleidsarme’ begroting, waarin beleid dat volgens ons noodzakelijk is en niet kan wachten, niet is opgenomen. Tegelijkertijd bevat de begroting wel investeringen ter hoogte van 17 miljoen. Wij vragen ons af of die investeringen niet een jaar of misschien twee kunnen worden uitgesteld. Zo zouden we wel middelen hebben voor onderwerpen die in onze ogen belangrijker zijn. Helaas lijkt een meerderheid van de raad deze discussie nu niet te willen voeren.

Wij willen een eerlijke gemeente waarin solidariteit vooropstaat. Onze ambities mogen niet ten koste gaan van inwoners die ondersteuning het hardst nodig hebben. Juist de mensen die we misschien minder horen, maar die onze hulp het meest nodig hebben, mogen we niet uit het oog verliezen. Zo maken we onze gemeente voor iedereen een fijne plek om te wonen.

Dat is waar wij voor staan. Want wat ons betreft kan beleid soms wachten, maar kunnen mensen dat niet.